

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10Co/118/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5320202556
Dátum vydania rozhodnutia: 19. 06. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Erik Varga
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2025:5320202556.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Erika Vargu a členov senátu - sudcov JUDr. Martiny Mochnáčovej (sudkyňa -spravodajkyňa) a JUDr. Róberta Urbana, v spore žalobcu: A. B. C., nar. XX. X. XXXX, bytom D. XXX, právne zastúpeného spoločnosťou Advokátska kancelária VARMUS s. r. o., so sídlom Čadca, Palárikova 83, proti žalovanému: Slovenská republika, v mene ktorej koná Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, so sídlom Štúrova 2, Bratislava 1, IČO: 00 166 481, o náhradu škody a náhradu nemajetkovej ujmy, na základe odvolania žalobcu a odvolania žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. CA-4C/46/2020-785 zo dňa 6. mája 2024 takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu vo výrokoch I. a II. o zamietnutí žaloby voči Slovenskej republike zastúpenej Ministerstvom vnútra SR a nepriznaní náhrady trov konania tomuto subjektu zrušuje.

V časti výroku III., ktorým bola žalobcovi priznaná suma 16.973,82 eur, a vo výroku IV. o zamietnutí žaloby vo zvyšku rozsudok okresného súdu mení tak že:
Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi 5.251,27 eur do 30 dní od právoplatnosti rozsudku a vo zvyšku žalobu zamietá.

V časti výroku III., ktorým bola žalovanému uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi 2.176,70 eur, ostáva rozsudok okresného súdu nedotknutý.

Žalobca má voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 50 %.

odôvodnenie:

1. Okresný súd (ďalej v texte aj ako súd prvej inštancie) napadnutým rozsudkom zamietol žalobu voči žalovanému zastúpenému Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky (výrok I.). Žalovanému ohľadom tohto rozhodnutia nepriznal nárok na náhradu trov konania (výrok II.). Zároveň súd prvej inštancie rozhodol, že žalovaný zastúpený Generálnou prokuratúrou SR je povinný zaplatiť žalobcovi 2.176,70 eur titulom trov zastúpenia žalobcu v trestnom konaní, sumu 16.973,82 eur titulom rozdielu na výsluhovom dôchodku za obdobie od roku 2009 do roku 2015, do troch dní od právoplatnosti rozsudku (výrok III.). Vo zvyšku žalobu zamietol (výrok IV.). Napokon okresný súd rozhodol, že žalovanému zastúpenému Generálnou prokuratúrou SR náhradu trov konania voči žalobcovi nepriznáva (výrok V.).

2. V dôvodoch svojho rozhodnutia okresný súd uviedol, že v posudzovanej veci bol nárok uplatnený podľa zákona č. 514/2003 Z. z. ako nárok vzniknutý v dôsledku nezákonne vzneseného obvinenia voči žalobcovi. Z uvedeného vyplýva, že orgánom, ktorý má vo veci konať v mene štátu, je Generálna prokuratúra SR.

3. Žalobu proti Slovenskej republike zastúpenej Ministerstvom vnútra SR súd prvej inštancie zamietol, keďže v zmysle právneho názoru Najvyššieho súdu SR vysloveného v uznesení sp. zn. 6Cdo/87/2019

a uznesení Krajského súdu v Žiline, sp. zn. 10Co/196/2022 mal už v ďalšom konaní konať len s Generálnou prokuratúrou SR. Z tohto dôvodu Ministerstvu vnútra SR ani náhradu trov konania nepriznal.

4. K predpokladom vzniku občianskoprávnej zodpovednosti za škodu okresný súd vymedzil, že týmito sú (i) nezákonné rozhodnutie, (ii) škoda a (iii) príčinná súvislosť medzi nimi. Za nezákonné rozhodnutie považoval uznesenie o vznesení obvinenia zo dňa 10. 1. 2008, rozšírené dňa 4. 9. 2008 a 8. 6. 2009 pre zločin prijímania úplatku a pre prečin zneužívania právomoci verejného činiteľa. Konanie bolo napokon ukončené zastavením trestného stíhania. Žalobca si uplatňoval náhradu škody vo výške 16.973,82 eur titulom rozdielu na výsluhovom dôchodku, vo výške 5.427,97 eur na trovách trestného konania a vo výške 20.250,- eur titulom nemajetkovej ujmy. K otázke príčinnej súvislosti okresný súd konštatoval, že túto mal v danej veci preukázanú.

5. Pokiaľ ide o nárok na zaplatenie rozdielu na výsluhovom dôchodku, žalobca žiadal sumu 16.973,82 eur, ktorú okresný súd akceptoval. Súd prvej inštancie vyslovil názor, že pokiaľ by nedošlo k začatiu trestného konania a k obvineniu žalobcu z trestného činu, nebol by žalobca prepustený zo služobného pomeru dňa 29. 2. 2008 a naďalej by vykonával funkciu riaditeľa ODI; t. j. mal by nárok na vyšší výsluhový dôchodok. Okresný súd nesúhlasil s argumentáciou žalovaného, ktorý poukazoval na absenciu príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a vzniknutým následkom v podobe rozdielu na výsluhovom dôchodku. Nezistil totiž v konaní inú príčinu ako trestné stíhanie žalobcu, pre ktorú by bol zo služobného pomeru prepustený a v dôsledku ktorej mu potom nemohol byť priznaný vyšší výsluhový dôchodok. Z uvedeného dôvodu v tejto časti žalobe vyhovel.

6. V ďalšej časti nároku na náhradu škody, ktorá pozostávala z trov trestného konania v celkovej výške 5.427,97 eur, sa súd prvej inštancie stotožnil s vyjadrením zástupkyne Generálnej prokuratúry SR, že nárok je sčasti premlčaný. Uznesením UŠP zo dňa 19. 8. 2013 bola totiž trestná vec žalobcu vylúčená zo spoločného konania a ďalej bola vedená ako samostatné konanie. Dané konanie bolo aj samostatne zastavené, a to uznesením zo dňa 21. 8. 2013, právoplatným 3. 9. 2013. Od 4. 9. 2013 začala žalobcovi plynúť premlčacia lehota na uplatnenie nárokov na trovách trestného konania voči generálnej prokuratúre. Dňa 18. 8. 2016 bola na Ministerstvo vnútra SR podaná žiadosť o predbežne prerokovanie štyroch nárokov uplatnených v žalobe. Ministerstvo vnútra SR dňa 22. 8. 2016 nároky týkajúce sa náhrady trov trestného konania a nemajetkovej ujmy postúpilo Generálnej prokuratúre SR, ktorá ich predbežne prerokovala a listom doručeným zástupcovi žalobcu dňa 3. 11. 2016 oznámila, že jeho žiadosť považuje za nedôvodnú. V dôsledku toho od 4. 1. 2016 pokračovalo plynutie zostávajúcej časti premlčacej lehoty, ktorá márne uplynula dňa 20. 11. 2016, pričom žaloba bola podaná až 2. 12. 2016. Okresný súd následne v odôvodnení svojho rozhodnutia špecifikoval zoznam úkonov, za ktoré bola priznaná náhrada škody. Celková suma dosiahla 2.176,70 eur.

7. Žalobca si v spore uplatnil aj nárok na zaplatenie nemajetkovej ujmy podľa § 11 Občianskeho zákonníka. V súvislosti s uvedeným okresný súd ustálil, že žalobca vykonával funkciu riaditeľa ODI Čadca, t. j. pôsobil ako verejný činiteľ s priznanou právomocou. Aj keď žalobca nebol odsúdený, keďže skutky, z ktorých bol obvinený, neboli trestnými činmi a nebol dôvod vec postúpiť príslušnému orgánu, bolo preukázané, že sa stali. Išlo jednoznačne o konanie v rozpore s právomocou žalobcu a s dobrými mravmi. Súd prvej inštancie konštatoval, že „skutky sa stali na základe vykonaných odposluchov“ a že nemohol preskúmať oprávnenosť vydania príkazov na tieto odposluchy. Zdôraznil, že verejný činiteľ musí zniesť väčšiu mieru kritiky ako iní občania, pretože je osobou verejného záujmu, ktorá dobrovoľne a vedome vstúpila do verejného života. Žalobca v spore argumentoval, že po začatí trestného stíhania mu vznikla veľká spoločenská ujma, všade bol uvádzaný ako zločinec, nebol zvolený za poslanca do obecného zastupiteľstva, mal vážne psychické problémy, depresie, dostal rakovinu hrubého čreva. Po prepustení mal problém zamestnať sa, bol robotníkom. Dcéra žalobcu v konaní vypovedala, že situácia otca veľmi ovplyvnila, predtým boli stabilnou rodinou, odrazu sa všetci na nich pozerali inak. Z otca sa stala psychická troska. Taktiež bývalý starosta obce E. F. uviedol, že trestné stíhanie malo na žalobcu a jeho rodinu ťažký dopad, ako poslanec obce mal predtým veľmi dobrú povesť, ktorá situácia sa po začatí trestného stíhania veľmi zmenila, čo malo vplyv na zdravie a psychiku žalobcu. Nestal sa opätovne poslancom obecného zastupiteľstva, mal problém sa zamestnať.

8. Okresný súd zdôraznil, že sám žalobca si musel uvedomiť, že skutky, z ktorých bol obvinený, sa stali, boli preukázané, aj keď neboli trestnými činmi. Tieto skutky – evidenčné úkony na evidenciách motorových vozidiel boli vykonávané prednostne na úkor iných občanov, ktorí o vybavovanie dokladov žiadali, t. j. v rozpore s právomocou žalobcu a v rozpore s dobrými mravmi. Svedkovia v trestnom konaní

nepotvrdili poskytovanie výhod, pozorností, prác za služby, ktoré im mal obvinený vykonať nad rámec svojich povinností v rozpore so zákonom. Tvrdili, že ide o dlhoročné priateľské vzťahy a s tým súvisiace pozornosti a výhody, ktoré nemali súvislosť s evidenciou motorových vozidiel, resp. s prednostným vybavovaním vecí. Pri pracovníkoch orgánov verejnej moci jednoznačne nie je možné tolerovanie poskytovania darčiekov, ani služieb nepatrnej hodnoty za služby nad rámec ich zákonných právomocí. Okresný súd odkázal na judikát Najvyššieho súdu SR R 54/10, z ktorého vyplýva, že ak by došlo k zásahu do osobnostných práv v rámci výkonu zákonom stanovených práv, resp. povinností napr. postupom príslušných orgánov v konaní, ku ktorému sú zo zákona povolané, nepôjde o neoprávnený zásah do osobnostných práv podľa článku 19 Ústavy SR a § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka osoby uvedenej v trestnom oznámení, tento môže nastať reálne iba vtedy, pokiaľ by údaje uvedené v trestnom oznámení boli nepravdivé, t. j. len v príčinnej súvislosti s nepravdivosťou obsahu podaného trestného oznámenia. Iba za takých okolností môže nastať napríklad poškodenie dobrého mena, cti osoby uvedenej v trestnom oznámení. Obdobný výklad zaujala aj česká súdna prax. Okresný súd preto uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy zamietol.

9. Pokiaľ ide o nárok na náhradu trov konania, súd prvej inštancie odkázal na ustanovenia § 255 ods. 1 a 2 CSP a po matematickom výpočte ustálil čistý úspech žalovaného v rozsahu 10,2 %; žalovaný však náhradu trov nežiadal.

10. Proti rozsudku okresného súdu podal odvolanie žalovaný reprezentovaný Generálnou prokuratúrou SR, ktorý sa domáhal zmeny napadnutého rozsudku v časti uplatneného nároku na náhradu škody v podobe rozdielu na výsluhovom dôchodku tak, že bude žaloba zamietnutá. Podľa jeho názoru v danom prípade absentuje príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a škodou. Samotný okresný súd uviedol v odôvodnení rozhodnutia, že dňa 1. 2. 2008 bola vykonaná platová úprava príslušníkov Policajného zboru, v zmysle ktorej by bol žalobcovi priznaný vyšší výsluhový dôchodok, pokiaľ by naďalej vykonával funkciu riaditeľa ODI. Uvedená podmienka je však neverifikovateľná. Dnes nikto nemôže s istotou potvrdiť čo by bolo bývalo, keby žalobcovi nebolo vznesené obvinenie.

11. Zdôraznil, že z celého reťazca všeobecnej príčinnej súvislosti treba sledovať len tie príčiny a následky, ktoré sú dôležité pre zodpovednosť za škodu. Zisťovanie príčinnej súvislosti predpokladá v prvom rade určitú klasifikáciu príčin. Štandardne používanými kritériami pre stanovenie právnej kauzality sú teória adekvátnej príčinnosti, ktorá predstavuje akýsi hrubý filter pre podmienky faktickej kauzality a teória ochranného účelu normy, ktorá zostávajúce príčiny prefiltruje jemnejšie a dopĺňa tak teóriu adekvátnej príčinnosti.

12. V danom prípade je preto dôležité zohľadňovať nielen existenciu uznesenia o vznesení obvinenia ako faktickú príčinu, v dôsledku ktorej, ako uvádza žalobca, bol ukončený jeho pracovný pomer, ale predovšetkým tú skutočnosť, že vôľa a predstava žalobcu vykonávať funkciu riaditeľa ODI do konca roku 2015, je v kontexte javov, ktoré mali následok vyvolať, len hypotetická a nie je priama a bezprostredná. Uplatnená škoda v podobe rozdielu na výsluhovom dôchodku je potom závislá na ďalšej podmienke, a to hypotetickom prejave vôle žalobcu ukončiť pracovný pomer ku konkrétnemu dátumu. Z postoja samotného žalobcu, ktorý svojím podaním zo dňa 29. 11. 2021 žiadal žalobu rozšíriť o rozdiel na výsluhovom dôchodku za roky 2016 až 2021, je taktiež zrejmá absolútna neistota vo vzťahu k predstave o konečnom dátume odchodu do výsluhového dôchodku, ktorá by však zásadne vplývala na výšku hypotetickej škody.

13. Odvolateľ dal do pozornosti súdu, že žalobca reálne svoj pracovný pomer ukončil a výsluhový dôchodok mu bol priznaný rozhodnutím Ministerstva vnútra SR zo dňa 18. 4. 2008, proti ktorému nepodal riadny opravný prostriedok. Tiež poukázal na to, že existencia výkonu funkcie riaditeľa ODI sa neodvíja len od jeho vôle. Policajný zbor SR je spomedzi všetkých inštitúcií najmarkantnejšie ovplyvňovaný politickými zmenami a z bežne dostupných zdrojov je overiteľné, že práve policajní funkcionári bývajú nahradení novými v závislosti na zmenách politickej moci. Uvedená skutočnosť rovnako dokresľuje neistotu domnienky, že by žalobca mohol skutočne vykonávať uvedenú funkciu až do konca roku 2015. Vychádzajúc z uvedeného potom možno konštatovať, že uvedená škoda sa ako následok rozhodne neodvíja len od samotného nezákonného uznesenia o vznesení obvinenia, ale v rámci príčinnej súvislosti by k nej musela pristúpiť aj ďalšia podstatná skutočnosť, a tou je preukázanie reálneho odchodu do výsluhového dôchodku k 31. 12. 2015 ako podstatná objektívna príčina vzniku uvedeného následku. Uvedené však nie je možné relevantne preukázať. Žalovaný tiež vyslovil názor, že cieľom zákonodarcu pri kreovaní úpravy zákona č. 514/2003 Z. z. nebolo uspokojovanie hypotetických nárokov na náhradu škody.

14. Žalovaný, v jeho mene Generálna prokuratúra SR, v rozšírení odvolania doručenom v lehote na podanie odvolania namietal aj výrok I. rozsudku okresného súdu. Odkázal na právny názor vyslovený Krajským súdom v Žiline v uznesení sp. zn. 10Co/196/2022 zo dňa 28. 9. 2023, podľa ktorého je žalovaným subjektom Slovenská republika, a preto nebude rozlišovať medzi žalovaným v rade 1/ (MV SR) a žalovaným v rade 2/ (GP SR). Žalovaným subjektom je Slovenská republika, v ktorej mene konajú dva rozdielne orgány. Preto postup okresného súdu, ktorý v napadnutom rozsudku rozhodol samostatným výrokom o žalobe voči Slovenskej republike zastúpenej Ministerstvom vnútra SR, nebol správny. Obdobne danú problematiku riešil Najvyšší súd v uznesení sp. zn. 6Cdo/87/2019 zo dňa 24. 6. 2020. Preto, ak odvolací súd vo svojom zrušujúcom uznesení konštatoval, že orgánom, ktorý má vo veci konať v mene štátu, je Generálna prokuratúra SR, bolo potrebné, aby prvostupňový súd už bez ďalšieho konal len so Slovenskou republikou, zastúpenou Generálnou prokuratúrou SR. Rovnako zo zmieneného odvolacieho uznesenia vyplýva, že pokiaľ žalobca označí v žalobe ako žalovaného štát, ale uvedie názov štátneho orgánu, do ktorého pôsobnosti uplatnený nárok nepatrí, je vecou súdu, aby si urobil záver o tom, ktorý orgán má v mene štátu konať v súlade so zákonom č. 514/2003 Z. z. Pokiaľ si teda súd definitívne ustálil orgán oprávnený konať v mene štátu, potom bolo nesprávne rozhodovať samostatným výrokom aj o nárokoch uplatnených voči nesprávne označenému orgánu štátu, a to Ministerstvu vnútra SR.

15. Proti rozsudku okresného súdu podal odvolanie žalovaný, v jeho mene Ministerstvo vnútra SR, a to proti výroku II. napadnutého rozsudku. Zdôraznil, že bol v konaní úspešný v plnom rozsahu, keďže súd žalobu voči nemu zamietol, preto mal okresný súd rozhodnúť podľa § 255 ods. 1 CSP a priznať mu nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

16. Proti rozsudku okresného súdu bolo podané odvolanie aj zo strany žalobcu, ktorý sa domáhal zrušenia rozhodnutia vo výroku I. a zmeny vo výrokoch III. a IV. tak, že mu bude priznaný nárok na zaplatenie trov trestného konania vo výške 5.427,97 eur a tiež priznaná nemajetková ujma vo výške 20.250,- eur. Rovnako žiadal náhradu trov konania. Poukázal na chronológiu jednotlivých udalostí, ktoré sú relevantné pre posúdenie danej veci. Mal za to, že okresný súd vec nesprávne právne posúdil a navyše nerešpektoval právny názor odvolacieho súdu vyslovený v zrušujúcom uznesení.

17. Okresný súd bol povinný bez zreteľa na označenie v žalobe zabezpečiť, aby za štát konal pred súdom štátny orgán v rozsahu pôsobnosti ustanovenej osobitnými predpismi. Podľa právneho názoru vysloveného odvolacím súdom je takýmto orgánom v danej veci Generálna prokuratúra SR. Žalovaným v posudzovanej veci bol jeden subjekt Slovenská republika, a preto okresný súd nemohol zamietnuť žalobu voči Slovenskej republike, zastúpenej Ministerstvom vnútra SR a ďalej pokračovať voči Slovenskej republike, zastúpenej Generálnou prokuratúrou SR.

18. Podľa názoru odvolateľa okresný súd nesprávne posúdil námietku premlčaniu vznesenú žalovaným. Súd prvej inštancie si zabezpečil vyšetrovací spis a prihliadol na to, že prokurátor vylúčil trestnú vec žalobcu na samostatné konanie. Keďže žalobca bol stíhaný za pokračujúci trestný čin (ide o jeden skutok), je bez právneho významu, že sa viedli voči žalobcovi po vylúčení čiastkových skutkov na samostatné konanie formálne dve trestné konania (procesné hľadisko), stále išlo o jeden skutok (hmotnoprávne hľadisko). Tým, že došlo k vylúčeniu niektorých čiastkových skutkov na samostatné konanie, došlo aj k rozhodovaniu o zastavení trestného stíhania dvoma uzneseniami, ktoré nadobudli právoplatnosť dňa 3. 9. 2013 a 20. 9. 2013. Obe spomínané uznesenia uvádzajú vznesenie obvinenia zo dňa 10. 1. 2008 a jeho rozšírenie uzneseniami zo dňa 4. 9. 2008 a 8. 6. 2009. Odvolateľ zdôraznil, že si neuplatňoval samostatné nároky, ale jeden nárok na náhradu škody v podobe trov obhajoby v trestnom konaní za jeden skutok, ktorým je pokračujúci trestný čin. Nezákonným rozhodnutím bolo uznesenie o vznesení obvinenia a jeho následné rozšírenia (išlo v podstate o jedno nezákonné rozhodnutie), ktoré bolo zrušené až posledným uznesením o zastavení trestného stíhania právoplatným dňa 20. 9. 2013. Je logické, že pokiaľ by niektoré čiastkové útoky pokračujúceho trestného činu boli preukázané, nemohol by žalobca uplatňovať nárok na náhradu škody za iné čiastkové útoky, ktoré by preukázané neboli, keďže išlo o jeden skutok. Okresný súd teda rozhodol v otázke premlčania nesprávne a jeho rozhodnutie je potrebné v odvolacom konaní zmeniť. Keďže nárok nie je premlčaný, žalobcovi patrí náhrada trov obhajoby v uplatnenej výške 5.427,97 eur.

19. K zamietnutiu žaloby v časti nároku na náhradu nemajetkovej ujmy odkázal žalobca na teoretické východiská, ktoré pri svojej rozhodovacej činnosti zohľadňuje Ústavný súd SR. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, akým spôsobom nezákonný postup štátnej moci zasiahol do osobnosti žalobcu. Takýto zásah nie je možné napraviť zadosťučinením podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Vykonaným dokazovaním mal súd prvej inštancie preukázané, že žalobca pracoval dlhé roky v orgánoch

polície čestne, svedomito, poctivo a svoje úlohy, ktoré mu boli zverené, plnil veľmi dobre, jeho nadriadení ho hodnotili vždy kladne. Len v dôsledku vykonštruovaného obvinenia došlo k jeho nezákonnému trestnému stíhaniu a následne k suspendovaniu v orgánoch Policajného zboru. Žalobca viedol usporiadaný rodinný život a pracoval vo funkcii riaditeľa Okresného dopravného inšpektorátu v G.. Bol aktívne činný vo verejnom živote, bol poslancom Obecného zastupiteľstva v D.. V mieste svojho bydliska a na pracovisku požíval dobrú povesť a uznanie spoluobčanov a spolupracovníkov. Nezákonné trestné stíhanie malo za následok uverejnenie nepravdivých informácií o osobe žalobcu v denníkoch Plus, Sme, Pravda, Kysuce a v spravodajských vysielaniach televízie a rôznych rádií. V dôsledku opísaných skutočností stratil dôveru u občanov. V roku 2006 bol žalobca zvolený za poslanca Obecného zastupiteľstva v D., pričom v roku 2010 s počtom hlasov 231 skončil len ako náhradník štvrtý v poradí. Rovnako v roku 2009, keď kandidoval za poslanca VÚC Žilina za volebný obvod G., boli výsledky volieb ovplyvnené nezákonnými rozhodnutiami štátnych orgánov. Žalobca mal po prepustení z Policajného zboru problém uplatniť sa v spoločenskom živote. Spoluobčania pozerali na neho ako na zločincina, nemal možnosť nájsť si vhodné zamestnanie a musel pracovať ako robotník. Po vznesení vykonštruovaného obvinenia, následnom pobyte v cele predbežného zadržania a rozhodovania o väzbe musel navštíviť psychiatra, trpel depresiou a nespavosťou, ktoré sa prejavovali až do ukončenia trestného stíhania v septembri roku 2013, t. j. po dobu približne 68 mesiacov. Tento veľký tlak mal nepriaznivý vplyv na jeho zdravotný stav, v roku 2012 mu diagnostikovali rakovinu hrubého čreva a v roku 2013 bol uznaný za invalidného. Po skončení služobného pomeru mal žalobca zámer prevádzkovať živnosť vo výcvikovom zariadení autoškoly alebo sa zamestnať v štátnej správe, čo v dôsledku trestného stíhania nebolo možné. Po nezákonnom prepustení z polície nebolo žalobcovi vyplatené odchodné a ani výsluhový dôchodok (keby nebol prepustený, mohol dosiahnuť vyšší výsluhový dôchodok, pretože v marci roku 2008 bola v Policajnom zbore uskutočnená úprava platov). Na základe uvedeného mal žalobca za to, že iba samotné konštatovanie porušenia jeho práv nie je postačujúce, a preto mu vznikol nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

20. Odvolateľ ďalej nesúhlasil so záverom okresného súdu, ktorý argumentoval tým, že skutky, ktoré boli žalobcovi kladené za vinu v trestnom konaní, sa stali. Ak by totiž vo výkone funkcie riaditeľa ODI konal v rozpore so zákonom a v tejto súvislosti prijímal akékoľvek výhody a táto skutočnosť by bola preukázaná v trestnom konaní, bol by za tieto skutky odsúdený. Z trestného spisu, na ktorý poukazuje okresný súd, jasne vyplynulo, že sa tieto skutky nestali a nemohli byť preto ani trestným činom. Súd prvej inštancie ani nevykonal dôkaz oboznámením sa s obsahom odposluchov a sám konštatuje v odôvodnení svojho rozhodnutia, že svedkovia popreli všetky skutočnosti uvedené v uznesení o vznesení obvinenia. Záver okresného súdu, že žalobca ako riaditeľ ODI konal nad rámec svojej právomoci a v rozpore so zákonom, je arbitrárny, ničím nepodložený a v priamom rozpore s vykonanými dôkazmi. Rovnako je arbitrárny záver okresného súdu, že žalobca vo výkone funkcie riaditeľa ODI konal v rozpore s dobrými mravmi. Takýto záver prijal okresný súd bez toho, aby mal na svoje tvrdenie akýkoľvek dôkaz. Naopak, boli to orgány žalovaného, ktoré konali arogantne a v zjavnom rozpore so zákonom, keď nezákonne obvinili žalobcu z trestného činu, ktorý nespáchal, čo zasiahlo jeho ľudskú dôstojnosť, vážnosť v spoločnosti a viedlo k zhoršeniu jeho zdravotného stavu. Na podporu svojho názoru odvolateľ odkázal na judikatúru Najvyššieho súdu ČR, Ústavného súdu ČR a Najvyššieho súdu SR.

21. Žalovaný, v jeho mene Ministerstvo vnútra SR, vo vyjadrení k odvolaniu žalobcu a k odvolaniu Slovenskej republiky zastúpenej Generálnou prokuratúrou SR uviedol, že vo veci namietal procesnú spôsobilosť konať v mene štátu. Mal za to, že uvedené nepopiera ani odvolanie žalobcu, ani odvolanie žalovaného konajúceho Generálnou prokuratúrou SR, a preto je daná otázka podľa jeho názoru vyriešená.

22. Žalovaný, v jeho mene Generálna prokuratúra SR, vo vyjadrení k odvolaniu žalobcu uviedol, že podaný opravný prostriedok je neopodstatnený. Vzhľadom na opakujúcu sa právnu argumentáciu, ktorá bola prezentovaná zástupcom žalobcu v priebehu pojednávania a rovnako v rámci záverečného návrhu, nepovažoval za potrebné znovu uvádzať právne stanovisko prokuratúry. Odkázal tiež na obsah rozšírenia svojho odvolania.

23. Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného konajúceho Ministerstvom vnútra SR uviedol, že ministerstvu vnútra nemožno priznať náhradu trov konania. Samotné ministerstvo totiž vo svojom vyjadrení zo dňa 26. 6. 2024 nepopiera, že nemá konať v mene štátu. Pokiaľ v mene štátu nemá konať, je zjavné, že nemôže uplatniť nárok na náhradu trov konania. Je logické, že žalovaným je len jeden subjekt Slovenská republika, a preto súd môže rozhodovať o trovách konania len vo vzťahu

k tomuto jednému žalovanému podľa výsledku konania. Pokiaľ ide o odvolanie žalovaného zastúpeného Generálnou prokuratúrou SR, žalobca uviedol, že generálna prokuratúra si vo svojom odvolaní odporuje. V úvode svojho odvolania totiž tvrdí, že absentuje príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a škodou a v závere konštatuje, že škoda ako následok sa neodvíja len od samotného nezákonného uznesenia o vznesení obvinenia, ale mala by tu pristúpiť aj ďalšia skutočnosť a tou je preukázanie reálneho odchodu do výsluhového dôchodku. Je zjavné, že medzi škodou (všetkými uplatnenými nárokmi zo strany žalobcu) a nezákonným rozhodnutím je priama príčinná súvislosť, v dôsledku ktorej vznikla žalobcovi škoda. Ďalšie úvahy Generálnej prokuratúry SR o preukázaní reálneho odchodu do výsluhového dôchodku, sú len špekulácie. Bez nezákonného rozhodnutia by nedošlo na strane žalobcu ku škode.

24. Žalovaný konajúci Ministerstvom vnútra SR uviedol, že trvá na svojich vyjadreniach, trovy mu preukázateľne vznikli a podľa rozhodnutia súdu bol v konaní úspešný, preto navrhol, aby bolo jeho odvolaniu vyhovené.

25. Krajský súd, ako súd odvolací (§ 34 ods. 1 CSP), po zistení, že odvolanie podali subjektívne legitimované strany sporu (§ 359 CSP), v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), preskúmal rozsudok okresného súdu v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 379 CSP a na odvolacom pojednávaní toto rozhodnutie vo výrokoch I. a II. v zmysle § 389 ods. 1 písm. c) CSP zrušil. V časti výroku III. a vo výroku IV. rozsudok okresného súdu postupom podľa § 388 CSP zmenil spôsobom uvedeným vo výroku tohto rozsudku. V nenapadnutej časti výroku III. ostal rozsudok okresného súdu nedotknutý.

Doterajší priebeh konania

26. Vo veci rozhodol prvýkrát Okresný súd Čadca rozsudkom č. k. 5C/116/2016-281 zo dňa 23. 10. 2017, ktorým konanie v časti o zaplatenie sumy 16.914,07 eur zastavil (výrok I.). Konanie v časti o zaplatenie sumy 12.138,- eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % od 19. 8. 2016 až do zaplatenia zastavil (výrok II.) a vo zvyšku žalobu zamietol (výrok III.). Žalovanému (MV SR) priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok IV.). Uvedené rozhodnutie potvrdil Krajský súd v Žiline rozsudkom č. k. 5Co/154/2018-323 zo dňa 31. 7. 2018, a to výrokoch II., III. a IV. V nenapadnutej časti (výrok I.) ostal prvostupňový rozsudok nedotknutý. Zároveň krajský súd rozhodol o trovách konania. Na základe dovolania žalobcu Najvyšší súd SR uznesením č. k. 6Cdo/87/2019-396 zo dňa 24. 6. 2020 rozsudok Krajského súdu v Žiline z 31. 7. 2018 sp. zn. 5Co/154/2018 v časti, v ktorej rozsudok okresného súdu vo výrokoch II., III. a IV. potvrdil, a rozsudok Okresného súdu Čadca z 23. 10. 2017 č. k. 5C/116/2016-281 vo výrokoch II., III. a IV. zrušil a vec vrátil v rozsahu zrušenia Okresnému súdu Čadca na ďalšie konanie.

27. Dovolací súd v zmiernenom uznesení uviedol, že v časti nároku týkajúceho sa výsluhového dôchodku žalobca neuplatňoval priznanie takéhoto výsluhového dôchodku, ako to nesprávne posúdili konajúce súdy. Z obsahu žaloby, odvolania proti rozsudku prvej inštancie a aj z prednesov žalobcu vyplýva, že tento uplatňoval rozdiel medzi jemu už priznaným výsluhovým dôchodkom (na základe dosiahnutých príjmov do 29. 2. 2018) a výsluhovým dôchodkom, ktorý by mu patril nebyť nezákonných rozhodnutí orgánov verejnej moci, a to za obdobie od roku 2009 do roku 2015. Išlo teda o nárok, ktorý je predmetom úpravy zákona č. 514/2003 Z. z., a preto spor nepochybne patrí podľa § 3 CSP do právomoci súdov.

28. Dovolací súd tiež upriamil pozornosť na nesprávnosť postupu súdov nižších inštancií, pokiaľ došlo k zamietnutiu časti žaloby len z dôvodu nesprávneho označenia orgánu konajúceho za štát. Pokiaľ fyzická alebo právnická osoba, ktorá sa domáha na súde náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom, označí v žalobe ako žalovaného štát, ale uvedie názov štátneho orgánu, do ktorého pôsobnosti uplatnený nárok nepatrí, je vecou súdu, aby si urobil záver o tom, ktorý orgán má v mene štátu konať v súlade so zákonom č. 514/2003 Z. z. Nesprávne označenie takého orgánu nemôže byť na ujmu žalobcovi a nemôže viesť k zamietnutiu žaloby.

29. Následne rozhodol opätovne okresný súd rozsudkom č. k. 4C/46/2020-586 zo dňa 7. 4. 2022 tak, že uložil žalovanému (MV SR) povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 5.447,72 eur titulom rozdielu na výsluhovom dôchodku za obdobie od 1. 12. 2013 do 31. 12. 2015 do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku (výrok I.). Žalobu vo zvyšku zamietol (výrok II.). Zároveň týmto rozsudkom priznal žalobcovi náhradu trov konania voči žalovanému (MV SR) v rozsahu 3,08 % (výrok III.). Žalovanému (GP) priznal náhradu trov konania voči žalobcovi v rozsahu 100 % (výrok IV.).

30. Uvedené rozhodnutie zrušil krajský súd uznesením č. k. 10Co/196/2022-676 zo dňa 28. 9. 2023, pričom okrem iného uviedol, že orgánom, ktorý má vo veci konať v mene štátu, je Generálna prokuratúra SR [§ 4 ods. 1 písm. f) zákona č. 514/2003 Z. z. v spojení s § 4 ods. 1 písm. b) rovnakého predpisu

a contrario], pretože nárok bol uplatnený z nezákonne vzneseného obvinenia voči žalobcovi. K otázke premlčania odvolací súd uviedol: „V danom prípade sa preto javí, že išlo o spoločné konanie vedené proti žalobcovi podľa § 18 ods. 1 Trestného poriadku. Z uvedeného treba vyvodiť, že nároky na náhradu škody vyplývajúce z nezákonne vedeného trestného stíhania možno uplatniť až po ukončení trestného stíhania ako celku, teda v konkrétnom prípade sa tak mohlo stať až po právoplatnosti uznesenia o zastavení trestného stíhania právoplatného dňa 20. 9. 2013. Odvolací súd nevyklučuje osobitné počítanie premlčacej doby pri uplatnení nárokov z oddelených trestných stíhaní, avšak len pri existencii samostatných nárokov, čo by muselo byť zdôvodnené“.

K otázke pasívnej vecnej legitímácie

31. Okresný súd nenáležite, v rozpore s vysloveným právnym názorom krajského súdu (v uznesení zo dňa 28. 9. 2023) i s právnym názorom najvyššieho súdu formulovaným v tejto konkrétnej veci opätovne konal so žalovaným tak, akoby išlo o dva rozdielne subjekty sporu (hoci v záhlaví označil jediného žalovaného ako Slovenskú republiku konajúcu prostredníctvom dvoch orgánov). Výrokmi I. a II. totiž zamietol žalobu „voči Slovenskej republike, zastúpenej Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky“ a rozhodol aj o trovách vo vzťahu k tomuto subjektu, pričom ďalšími výrokmi rozhodol o nárokoch uplatnených proti Slovenskej republike, v jej mene Generálnej prokuratúry SR.

32. Súdny vyššieho stupňa pritom pomerne podrobne až inštruktážne vysvetlili podstatu postavenia žalovaného ako jediného subjektu, s ktorým bolo nutné konať na strane žalovaného; otázka definovania orgánu reprezentujúceho štát už „iba“ súvisela so zistením kompetencie dotknutého štátneho orgánu a tomu zodpovedajúceho zástupcu štátu v spore, nešlo o otázku vecnej legitímácie. Na tomto mieste nepovažuje odvolací súd za potrebné podrobnejšie rozoberať danú problematiku, pretože táto bola obsahom rozhodnutí krajského súdu a najvyššieho súdu. Pre úplnosť ale treba akcentovať fakt, že krajský súd v zrušujúcom uznesení zo dňa 28. 9. 2023 expressis verbis uviedol, že orgánom, s ktorým treba vo veci konať, je výlučne Generálna prokuratúra. S Ministerstvom vnútra SR preto okresný súd konať nemal.

33. Ak bola žalovaným Slovenská republika, potom nemohol okresný súd vo vzťahu k nej žalobe vyhovieť i ju zamietnuť, argumentujúc označením orgánu, ktorý ju zastupuje. Rozhodnutie o zamietnutí žaloby a tomu zodpovedajúcich trovách, ako bolo vymedzené vo výrokoch I. a II. napadnutého rozsudku, preto krajský súd bez ďalšieho zrušil. Rozhodnutie o predmete sporu bolo totiž obsiahnuté vo výrokoch III. a IV. a týmito sa následne krajský súd zaoberal pri odvolacom prieskume.

K nároku na náhradu výsluhového dôchodku (otázka kauzality)

34. V právnej teórii sa vzťah príčinnej súvislosti (kauzálny nexus) označuje ako priama väzba javov (objektívnych súvislostí), v rámci ktorého jeden jav (príčina) vyvoláva druhý jav (následok). O vzťah príčinnej súvislosti ide, ak je medzi nezákonným rozhodnutím a škodou vzťah príčiny a následku. Ak bola príčinou vzniku škody iná skutočnosť, zodpovednosť za škodu nenastáva. Otázka príčinnej súvislosti nie je otázkou právnou, ide o skutkovú otázku, ktorá môže byť riešená len v konkrétnych súvislostiach. Právnym posúdením je vymedzenie, medzi akou ujmom (ako následkom) a akou skutočnosťou (ako príčinou) tejto ujmy má byť príčinná súvislosť zisťovaná. Pre posúdenie vzniku zodpovednosti za škodu má preto zásadný význam otázka, v čom konkrétne spočíva škoda (majetková ujma), za ktorú je náhrada požadovaná. Práve vo vzťahu medzi konkrétnou ujmom poškodeného (pokiaľ vznikla) a konkrétnym konaním škodcu (ak je protiprávne) sa zisťuje príčinná súvislosť. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti treba škodu izolovať zo všeobecných súvislostí a skúmať, ktorá príčina ju vyvolala. Pritom nie je rozhodujúce časové hľadisko, ale vecná súvislosť príčiny a následku; časová súvislosť ale napomáha pri posudzovaní vecnej súvislosti (porovnaj R 21/1992). V postupnom slede javov je každá príčina niečím vyvolaná (sama je následkom niečoho) a každý ňou spôsobený následok sa stáva príčinou ďalšieho javu. Zodpovednosť však nemožno robiť závislou na neobmedzenej kauzalite. Atribútom príčinnej súvislosti je totiž „priamosť“ pôsobenia príčiny na následok, pri ktorej príčina priamo (bezprostredne) predchádza následku a vyvoláva ho. Vzťah príčiny a následku musí byť preto priamy, bezprostredný, neprerušovaný; nestačí, ak je iba sprostredkovaný. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti treba v dôsledku toho skúmať, či v komplexe skutočností prichádzajúcich do úvahy ako (priama) príčina škody existuje skutočnosť, s ktorou zákon spája zodpovednosť za škodu (rozsudok Najvyššieho súdu SR z 30. 6. 2010, sp. zn. 5Cdo 126/2009).

35. Aplikujúc opísané všeobecné východiská v okolnostiach posudzovanej veci platí, že nárok na náhradu straty na výsluhovom dôchodku je v aktuálnom spore, rovnako ako ostatné nároky, uplatňovaný z nezákonného trestného stíhania (pozri obsah žaloby, ako aj ďalšie vyjadrenia žalobcu – napr. vyjadrenie zástupcu žalobcu na pojednávaní dňa 3. 6. 2021 a na pojednávaní dňa 10. 3. 2022).

Z uvedeného potom treba vyvodíť potrebu skúmania, či vzniknutý následok v podobe nižšieho výsluhového dôchodku má kauzálny súvis s uznesením o vznesení obvinenia. Takúto súvislosť krajský súd v danej veci nenašiel.

36. Žalobca bol zjavne v spojitosti s trestným stíhaním dočasne pozbavený výkonu štátnej služby (rozhodnutie riaditeľa KR PZ v Žiline zo dňa 14. 1. 2008). V rovnaký deň žalobca požiadal o uvoľnenie z funkcie, ktorú následne vzal späť; s úkonom späťvzatia však nadriadený nesúhlasil, súhlasil však s uvoľnením zo služobného pomeru k 31. 3. 2008. Tento spôsob ukončenia služobného pomeru žalobcu vyplýva aj z oznámenia Ministerstva vnútra SR zo dňa 5. 4. 2017. Uvedené oznámenie reagovalo najmä na rozhodnutie správneho súdu o zrušení personálneho rozkazu č. 44 zo dňa 27. 2. 2008 o prepustení žalobcu zo služobného pomeru ku dňu 29. 2. 2008.

37. Z uvedeného je potom zrejmé, že v rovnakom období žalobca a jeho nadriadený vykonali paralelné úkony smerujúce k ukončeniu služobného pomeru žalobcu, a to prepustením i uvoľnením z funkcie. Uvedené úkony síce vykazujú rozpornosť, na účely posúdenia trestného stíhania ako dôvodu pre nižší výsluhový dôchodok, však nemajú zásadný význam. Podstatné z pohľadu odvolacieho súdu totiž bolo, že v prípade uvoľnenia z funkcie išlo o ukončenie služobného pomeru na žiadosť žalobcu, hoci ako sám tvrdí, uvedené sa stalo na základe „psychického tlaku“ (pojednávanie dňa 3. 6. 2021). Táto okolnosť ale nebola v spore bližšie objasnená tvrdeniami či dôkazmi. Dobrovoľný odchod žalobcu z funkcie potom vedie k záveru o neexistencii zodpovednosti štátu za (tieto) tvrdené finančné straty.

38. Okrem toho, aj keby bol žalobca právoplatne prepustený zo služobného pomeru, ani toto by nebol dôvod na akceptovanie uplatneného nároku v danej časti. Ako vyplynulo z personálneho rozkazu zo dňa 27. 2. 2008, tento mal samostatný skutkový základ zistený na základe vlastného dokazovania príslušného orgánu a má preto vlastný režim revízie na základe opravného prostriedku či správnej žaloby (bližšie tiež viď rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 Sžo 113/2008, sp. zn. 1 Sžo 385/2009, sp. zn. 4 Sžo10/2011, sp. zn. 8 MCdo 9/2015, ako aj rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 296/2014). Na základe uvedeného nemožno rozhodnutie o prepustení žalobcu nijako kauzálné spájať s uznesením o vznesení obvinenia.

39. Na odvolacom pojednávaní zástupca žalobcu argumentoval závermi prijatými Najvyšším súdom SR v uznesení č. k. 6Cdo/87/2019-396 zo dňa 24. 6. 2020, ktoré z jeho pohľadu mali viesť k akceptovaniu žalobného nároku na výsluhový dôchodok. K tomuto tvrdeniu treba podotknúť, že najvyšší súd sa v zmienenom uznesení zaoberal otázkou právomoci všeobecného súdu rozhodovať o nároku na náhradu škody v podobe straty na výsluhovom dôchodku, nie konkrétnymi podmienkami preukázania tohto nároku – otázkou kauzality. Krajský súd mal za to, že žalobca špecifickú podmienku nároku – príčinnú súvislosť nezákonného rozhodnutia a vzniknutej škody – nepreukázal.

K náhrade nemajetkovej ujmy (základ nároku)

40. Každé trestné stíhanie negatívne ovplyvňuje spoločenský, pracovný a osobný život stíhaného, a to bez ohľadu na jeho výsledok, teda aj je spôsobilé bez ďalšieho vyvolať vznik nemajetkovej ujmy najmä v takom prípade, ak sa preukáže, že bolo od začiatku nezákonné; ide o zodpovednosť absolútne objektívnu a za výsledok trestného konania vo veci samej, čím je založená zodpovednosť štátu za škodu obvineného spôsobenú uznesením o vznesení obvinenia.

41. Pri odškodňovaní nemajetkovej ujmy za nezákonné trestné stíhanie každej fyzickej osoby sudcom nesvedčí bagatelizovanie závažnosti ujmy priznávaním neprímerane nízkych, resp. žiadnych náhrad; také rozhodovanie treba považovať za obchádzanie zákona i jeho účelu a pôsobí mnohokrát veľmi cynicky, bez citu pre elementárnu spravodlivosť, alebo absencie postupu podľa pravidiel, podľa ktorého „nerob druhému to, čo nechceš, aby robili tebe“ (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/125/2019).

42. Okresný súd neakceptoval uplatnený nárok na zaplatenie nemajetkovej ujmy poukazujúc na správanie žalobcu odporujúce dobrým mravom. Tento záver nemá oporu vo vykonanom dokazovaní.

43. Záver trestného stíhania vyjadrený odkazom na § 215 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku znamenal nemožnosť kvalifikácie skutkov žalobcu ako trestných. Okresný súd fakticky ale na účely rozhodovania v danej veci „uznal“ skutkové vety vyjadrené v uznesení o vznesení obvinenia, hoci bez trestnoprávnej kvalifikácie. Takýto prístup k podstate ukončenia trestného stíhania žalobcu je prejavom ďalšieho kriminalizovania správania žalobcu, hoci konkrétne skutky nie sú z pohľadu orgánov činných v trestnom konaní trestnými činmi, ani nebol dôvod na postúpenie veci inému orgánu. Ich posúdenie ako odporujúcich dobrým mravom by vyžadovalo ďalšie tvrdenia a dôkazy, čo v danej veci úplne absentuje. Zistenie, že žalobca ako policajný funkcionár prijal isté plnenia od rôznych osôb a zároveň konštatovanie jeho určitého postupu v administratívnom konaní (bez ďalšieho) nepredstavuje žiaden protiprávny skutok, pokiaľ nie je preukázané, že zmienené konania korelujú (že existuje súvislosť medzi

výkonom právomoci žalobcu a prijatými plneniami). Práve takáto korelácia bola vyvodená súdom prvej inštancie bez akýchkoľvek dôkazov. Inými slovami, záver v trestnom konaní o tom, že nebolo preukázané spáchanie trestného činu, nemohlo bez ďalšieho viesť k opačnému záveru v civilnom konaní, aj keď použitím iných termínov („rozpor s dobrými mravmi“).

44. Úplne mimo filozofie náhrady nemajetkovej ujmy i teoretického chápania statusu verejných funkcionárov sú závery okresného súdu, že verejný činiteľ má zniesť väčšiu mieru kritiky. V osobitostiach súdnej veci sa totiž vôbec nejedná o ujmu vyvolanú kritikou. Žalobca bol bez akýchkoľvek pochybností trestne stíhaný, konanie skončilo vydaním zastavujúceho uznesenia, v dôsledku čoho treba považovať uplatnený nárok na zaplatenie nemajetkovej ujmy za daný (§ 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z.). Pokiaľ svojim záverom okresný súd naznačuje, že verejný činiteľ má mať azda väčšiu toleranciu k nezákonne vedenému trestnému konaniu, to odporuje tak právnej úprave, ako aj súdnej praxi.

K náhrade nemajetkovej ujmy (výška nároku)

45. Nemajetková ujma predstavuje zásah do inej, než majetkovej sféry poškodeného, a teda môže predstavovať rôzne negatívne následky do osobnostnej integrity poškodeného vplyvajúce na jeho česť, vážnosť, povesť, doterajší súkromný a pracovný život, rodinné vzťahy, spoločenské postavenie a pod. Zákon č. 514/2003 Z. z. pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy výslovne, demonštratívny výpočetom, stanovuje kritéria, ktoré je potrebné vždy posúdiť s ohľadom na konkrétne skutkové okolnosti každého individuálneho prípadu. Stanovenie výšky nemajetkovej ujmy nie je tak ponechané na ľubovôľu súdu, ale musí byť založené na konkrétnych a preskúmateľných hľadiskách, ktoré musia vychádzať zo skutkového stavu, na základe dokazovania vykonaného najmä na zisťovanie konkrétnych následkov v jednotlivých oblastiach spoločenského života dotknutej osoby, v ktorom smere dôkazné bremeno zaťažuje poškodeného. V tejto súvislosti možno vo všeobecnosti konštatovať, že určujúcim kritériom pre stanovenie výšky nemajetkovej ujmy by mala byť jej primeranosť. Z právnej úpravy, ktorá stanovuje okruh skutočností, na ktoré je potrebné pri určení výšky peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy prihliadnuť, potom vyplýva, že nárok na peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy nemožno vyvodiť už zo samotnej existencie nesprávneho úradného postupu, či nezákonného rozhodnutia bez zreteľa na následky dopadu vzniknutej ujmy na jednotlivé stránky života dotknutej osoby, závažnosť ujmy a okolnosti, za ktorých k nej došlo.

46. Odvolací súd poukazuje na to, že nezákonnosť rozhodnutia nepochybne znamená sama o sebe pre poškodeného určitú nemateriálnu ujmu, to však ale poškodeného nezabavuje povinnosti preukázať, v prípade uplatňovania jej peňažnej náhrady, vznik tejto nemajetkovej ujmy v jednotlivých oblastiach života a intenzitu zásahu, ako aj to, že iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočne účinným a efektívnym prostriedkom na vyváženie, či zmiernenie tejto vzniknutej ujmy.

47. Pri rozhodovaní o výške nemajetkovej ujmy vychádzal krajský súd zo znenia § 17 v znení účinnom do 31. 12. 2012 (k otázke intertemporality daného ustanovenia pozri uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/169/2021 zo dňa 31. 1. 2023). Pre stanovenie rozhodujúceho dátumu z hľadiska použitia relevantnej právnej úpravy bolo vydanie uznesenia o vznesení obvinenia zo dňa 8. 6. 2009, ktorým došlo k rozšíreniu trestného stíhania vedeného na základe skorších uznesení zo dňa 10. 1. 2008 a 4. 9. 2008. Z hľadiska výšky bol pre odvolací súd kľúčovým princíp právnej istoty – teda zohľadnenie východísk, ktoré sú ustálené v judikatúre najvyšších súdnych autorít. Z tohto dôvodu v ďalších odsekoch uvádza na porovnanie niektoré relevantné rozhodnutia, ktoré riešili otázku výšky nemajetkovej ujmy.

48. Pomerne podrobný exkurz do judikatúry v otázke kritérií priznávania nemajetkovej ujmy v súvislosti s nezákonným trestným stíhaním podal Najvyšší súd v uznesení sp. zn. 7Cdo/150/2023; rozhodnutie akceptovalo záver odvolacieho súdu o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy v sume 7.650,- eur žalobcovi, ktorý strávil vo väzbe 153 dní.

49. Vo veci prejednanej Najvyšším súdom SR po sp. zn. 5Cdo/151/2023 (uznesenie zo dňa 28. 11. 2024) došlo k zamietnutiu dovolania žalobcu, ktorý nesúhlasil s nemajetkovou ujmou priznanou vo výške 10.000,- eur. V danom prípade išlo o trestné stíhanie advokáta, voči ktorému bolo vznesené obvinenie v roku 2004, pričom oslobodzujúci rozsudok nadobudol právoplatnosť v roku 2017. Žalobca nebol stíhaný väzobne.

50. Uznesením sp. zn. 9Cdo/53/2023 zo dňa 28. 8. 2024 Najvyšší súd SR odmietol dovolanie žalobcu, ktorý nesúhlasil s výškou nemajetkovej ujmy v sume 10.000,- eur. V danom prípade išlo o obvineného, ktorého trestné stíhanie trvalo 5 rokov a 5 mesiacov, pričom zahŕňalo aj konanie pred súdom. Žalovaný dovolanie nepodal.

51. Vo veci vedenej na Najvyššom súde SR pod sp. zn. 4Cdo/148/2023 (uznesenie zo dňa 26. 8. 2024) došlo k odmietnutiu dovolania žalovaného v časti priznanej náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 15.000,- eur v súvislosti s výkonom trestu odňatia slobody s maximálnym stupňom stráženia.

52. Na porovnanie považuje odvolací súd dať do pozornosti aj prax Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorou sa podrobne zaoberal Najvyšší súd SR vo svojom uznesení sp. zn. 1Cdo/155/2022 zo dňa 11. 12. 2024:

53. Dňa 8. novembra 2011 Európsky súd pre ľudské práva vyhlásil rozsudok v prípade Kormoš proti Slovenskej republike. Sťažovateľ žaloval Slovenskú republiku pre porušenie práva na osobnú slobodu, ktoré je zaručené článkom 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a tvrdil, že bol vo väzbe nezákonne. Ďalej namietal, že ústavnému súdu trvalo príliš dlho, kým rozhodol o jeho sťažnosti a rovnako aj porušenie článku 13 Dohovoru tým, že vo vzťahu k uvedeným námietkam nemal k dispozícii účinný prostriedok nápravy. Európsky súd priznal sťažovateľovi 12.000,- eur z titulu nemajetkovej ujmy a 2.000,- eur

z titulu nákladov a výdavkov. Sťažovateľ pôvodne žiadal celkovo 572.915,80 eura.

54. Európsky súd pre ľudské práva vo veci Winkler proti Slovenskej republike (sťažnosť č. 25416/07) dňa 17. júla 2012 rozhodol, že Slovenská republika porušila článok 5 Dohovoru (právo na slobodu a osobnú bezpečnosť) a sťažovateľovi, ktorý bol nezákonne vo väzbe od 26. mája 2005 do 15. novembra 2005 priznal z titulu nemajetkovej ujmy zo žiadanej čiastky 163.646,- eur sumu 8.000,- eur. Prihliadol pritom aj na čiastočné odškodnenie, ktoré sťažovateľovi (z tohto titulu) priznal Ústavný súd SR v sume 1.970,- eur. Európsky súd pre ľudské práva zrekapituloval aj relevantné prípady (Bruncko ods. 46-59; Kormoš ods. 57-69; Kováčik ods. 48-61; Žúbor ods. 47-59), v ktorých sa skutkový a právny stav zásadne neodlišuje.

55. Rozsudkom zo dňa 2. decembra 2014 vo veci Petrov proti Slovenskej republike (sťažnosť č. 64195/10) Európsky súd pre ľudské práva priznal sťažovateľovi 8.000,- eur

z titulu nemajetkovej ujmy (z požadovaných 100.000,- eur). Konštatoval porušenie článku 5 ods. 1 Dohovoru (väzba v období od 5. novembra do 8. novembra 2010 sa neopierala o rozhodnutie súdu). Okrem toho konštatoval aj porušenie článku 5 ods. 3 Dohovoru z dôvodu, že vnútroštátne súdy neuviedli vo svojich rozhodnutiach dostatočné a relevantné dôvody, ktoré by odôvodňovali ďalšiu väzbu sťažovateľa v napadnutom konaní a krajský súd sa vôbec nezaoberal konkrétnym argumentom sťažovateľa, uvedeným v jeho sťažnosti.

56. V súvislosti s výškou nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v aktuálnej veci bolo nevyhnutné zohľadniť fakt, že v prípade žalobcu išlo o policajného funkcionára a práve v jeho prípade došlo k väčšej medializácii veci, ako by to bolo u „bežného“ policajta. Rozsah mediálneho informovania o danej kauze, preukázané psychické ťažkosti žalobcu, trvanie prípravného konania v rozsahu piatich rokov boli rozhodujúcimi skutočnosťami, ktoré krajský súd zohľadňoval pri skúmaní výšky nároku na náhradu nemajetkovej ujmy. Naopak zdravotné problémy (karcinóm hrubého čreva), nezvolenie žalobcu do obecného zastupiteľstva či zastupiteľstva VÚC sú okolnosťami, ktorých kauzálnu spojitosť s trestným stíhaním nemožno konštatovať pre absenciu dôkazov, aj keď žalobca uvedené následky subjektívne mohol pociťovať ako majúce svoj základ vo vznesení obvinenia. Za okolnosť znižujúcu závažnosť nezákonného trestného stíhania považoval krajský súd aj ukončenie trestného stíhania ešte v prípravnom konaní, ktoré je neverejné. Žalobca navyše nebol väzobne stíhaný. Za primeranú výšku náhrady nemajetkovej ujmy tak považoval odvolací súd sumu 2.000,- eur, ktorá čiastka zohľadňuje všetky zásadné kritériá vymedzené zákonom a judikatúrou.

57. Vyššie uvádzané závery súdnej praxe, kedy súdy priznali aj vyššie náhrady, sa týkali prípadov, ktoré dospeli do štádia hlavného pojednávania, resp. došlo vo vzťahu k poškodeným k obmedzeniu ich osobnej slobody rozhodnutím o väzbe či treste odňatia slobody. Ťažko preto akceptovať požiadavku žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške presahujúcej 20 tisíc eur, ktorá suma je štandardne priznávaná poškodeným v súvislosti so smrťou blízkeho príbuzného, resp. ju možno považovať za adekvátnu len pri dlhšie trvajúcim trestnom konaní s obmedzením osobnej slobody, čo nie je prípad žalobcu. Pokiaľ stručne v odvolaní spomenul pobyt v cele predbežného zadržania, skutkovo nijako neargumentoval, aký nárok a v akej výške mu v súvislosti s uvedeným patrí. Pre úplnosť na tomto mieste odvolací súd uvádza, že výpočet náhrady nemajetkovej ujmy sa podľa obsahu žaloby opieral o zákon č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi. Žalobca nie je obeťou trestného činu, uvedený predpis preto naň nedopadá.

58. Na zdôraznenie správnosti svojich úvah krajský súd uvádza, že pri tomto type nároku (najmä s ohľadom na status žalobcu a trvanie trestného stíhania) je namieste istá miera objektivizácie, keďže a priori možno konštatovať, že trestné stíhanie predstavuje zásah do cti každej dotknutej osoby. V prípade žalobcu bolo možné aj bez rozsiahleho dokazovania konštatovať takýto zásah a vyvodiť potrebu finančného (objektívizovaného) ekvivalentu ním utrpenej ujmy. On sám totiž neponúkol súdu žiadne zásadné informácie, ktoré by mohli viesť odvolací súd k prihliadnutiu na isté špecifické okolnosti majúce za následok aj vyššiu mieru utrpenia, ktoré mu malo trestné stíhanie spôsobiť. Rovnako

protistrana neponúkla žiadne tvrdenie, ktoré by viedlo odvolací súd k opačnému záveru – o neexistencii daného nároku.

K nároku na náhradu trov obhajoby

59. Odvolací súd v predchádzajúcom zrušujúcom uznesení zo dňa 28. 9. 2023 uzavrel, že v danej veci nebol nárok premlčaný, pričom v podrobnostiach poukázal na dátum právoplatnosti „druhého“ uznesenia, ktorým bolo trestné stíhanie zastavené a ktorý je z hľadiska počítania premlčania rozhodujúci. Uzavrel, že nárok mohol žalobca uplatniť až po ukončení trestného stíhania ako celku, teda v konkrétnom prípade sa tak mohlo stať až po právoplatnosti uznesenia o zastavení trestného stíhania právoplatného dňa 20. 9. 2013. Odvolací súd nevyklúčil osobitné počítanie premlčacej doby pri uplatnení nárokov z oddelených trestných stíhaní, čo by muselo byť zdôvodnené.

60. Okresný súd považoval za relevantnú argumentáciu žalovaného, ktorý v reakcii na právny názor krajského súdu odkázal na uznesenie o vylúčení na samostatné konanie. Takéto uznesenie ale z pohľadu uplatneného občianskoprávneho nároku na náhradu škodu nedáva žiaden zmysel. Prokurátor totiž vylúčil trestnú vec obvineného žalobcu zo spoločného konania uznesením dňa 19. 8. 2013. Prvé uznesenie o zastavení trestného stíhania (týkajúce sa práve vylúčených skutkov pokračovacieho trestného činu) vydal prokurátor dňa 21. 8. 2013 a ďalšie uznesenie dňa 26. 8. 2013. Celé ukončenie trestnej veci bolo teda zrealizované dvoma uzneseniami s odstupom piatich dní, pričom v čase medzi ich vydaním nebol vykonaný žiaden procesný úkon (a ten zjavne ani nedával zmysel). O dôvode vylúčenia veci obžalovaného a následnom formálnom vedení dvoch trestných konaní civilný súd nemieni polemizovať (ako to vo výlučne hypotetickej rovine činil žalovaný); z hľadiska legitímnych očakávaní žalobcu pri uplatňovaní nároku na náhradu škodu však ale môže konštatovať, že svoj nárok mohol žalobca uplatniť až po skončení trestného stíhania ako celku. Akékoľvek rozdelenie trestnej veci bezprostredne pred ukončením celého trestného stíhania nepovažoval odvolací súd za relevantné.

61. Vo vzťahu k výške uplatnenej náhrady škody v podobe trov obhajoby žalovaný špecificky neprodukoval žiadne námietky; tieto boli v štádiu pred súdom prvej inštancie zamerané na neakceptovanie tých úkonov obhajoby, ktoré považoval žalovaný za premlčané – pravdepodobne aj takto svoj postup mienil okresný súd (jeho vlastné úvahy k dôvodom rozdelenia úkonov na tie, ktoré boli akceptované, a tie, ktoré neboli, odôvodnenie napadnutého rozhodnutia neobsahuje). Krajský súd preto akceptoval žalobcom uplatnenú sumu náhrady trov obhajoby vo výške 5.427,97 eur (§ 151 ods. 1 CSP).

62. Na základe opísaných úvah a po dokazovaní realizovanom na odvolacom pojednávaní krajský súd zmenil časť výroku III. napadnutého rozsudku tak, že nárok na náhradu škody titulom straty na výsluhovom dôchodku zamietol. Výrok IV. zmenil tak, že priznal žalobcovi zvyšnú časť nároku na trovy obhajoby v sume 3.257,27 (5.427,97 eur mínus 2.176,70 eur) a náhradu nemajetkovej ujmy v sume 2.000,- eur, čo celkovo predstavuje 5.251,27 eur. Časť výroku III. rozsudku okresného súdu priznávajúca žalobcovi sumu náhrady trov obhajoby vo výške 2.176,70 eur nebola dotknutá odvolaním.

63. Žalobca si v spore uplatnil aj úrok z omeškania, ktorý ale nebol predmetom odvolacieho konania z dôvodu absencie odvolacích námietok.

64. O trovách konania rozhodol krajský súd podľa § 396 ods. 1, 2, § 262 ods. 1, § 255 ods. 2 a § 256 ods. 1 CSP, pričom vychádzal z čiastočného úspechu žalobcu. Ten v spore žiadal štyri rôzne nároky na náhradu škody – náhradu trov obhajoby, náhradu nemajetkovej ujmy, odchodné a náhradu straty na výsluhovom dôchodku.

65. V časti náhrady trov obhajoby a nemajetkovej ujmy bol žalobca úspešný. Na účely posudzovania úspechu nebolo relevantné, že krajský súd priznal nemajetkovú ujmu v nižšom rozsahu, pretože išlo o nárok, ktorého výška závisela od úvahy súdu. Dôvodová správa k ustanoveniu § 249 CSP (ktoré v platnom a účinnom znení zákona figuruje ako § 255 CSP) uvádza, že „v tomto ustanovení sa premieta zásada úspechu v spore ako esenciálne kritérium priznania náhrady trov konania. V sporovom konaní je kritérium procesného úspechu prvoradým kritériom posudzovania náhrady trov konania, čomu zodpovedá i systematické začlenenie tohto ustanovenia. Podľa tohto kritéria môže súd priznať náhradu trov konania v plnej výške aj v prípade, ak súd priznal nárok úspešnej strane, avšak nie v požadovanej výške. Ide o prípady, kedy výška nároku závisí od úvahy súdu. Príkladom je náhrada nemajetkovej ujmy v sporoch o ochranu osobnosti – určenie, že bola porušená zásada rovnakého zaobchádzania a povinnosť žalovaného sa ospravedlniť priznané boli, avšak náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch nebola priznaná v požadovanej výške“.

66. V časti uplatneného nároku na odchodné vzal žalobcu žalobu späť z dôvodu, že po začatí sporu bol jeho nárok uspokojený. V tejto časti zaviniel zastavenie konania (rozsudok č. k. 5C/116/2016-281 zo dňa 23. 10. 2017) žalovaný, preto aj táto časť predstavuje úspech žalobcu. Z pohľadu odvolacieho súdu nebolo relevantné, ktorý štátny orgán daný nárok uhradil, keďže žalovaným je v danom prípade jeden subjekt – Slovenská republika.

67. Nárok na zaplatenie výsluhového dôchodku posúdil krajský súd ako neopodstatnený, žalobca bol teda neúspešný.

68. Na účely posúdenia pomeru úspechu a neúspechu predstavovali jednotlivé nároky rovnocenné časti predmetu sporu. V troch štvrtinách teda žalobca uspel, čomu zodpovedá úspech žalovaného v rozsahu jednej štvrtiny. Čistý úspech žalobcu v spore tak dosiahol jednu polovicu (50 %). O výške trov konania rozhodne po právoplatnosti tohto rozsudku súdny úradník súdu prvej inštancie.

69. Rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním senátu v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Dovolanie je podľa § 420 CSP prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). Dovolanie možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k niektorej z uvedených väd. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom. Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania. V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania.

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Povinnosť zastúpenia advokátom neplatí v prípadoch uvedených v § 429 ods. 2 CSP.